

Seminarium 2: Vad är sanning?

När man diskuterar vetenskap utgår man ifrån att syftet med vetenskap är att komma fram till sanna påståenden. Vad är då sanning egentligen? Frågan visar sig vara svår. Det är ganska enkelt att komma på påståenden som rimligen måste vara sanna. Påståenden som " $1+1=2$ " och "hundar är djur" o.s.v. förefaller ju vara sanna. Men finns det någon vettig definition av vad det innebär att ett påstående är sant? En sådan definition skall kunna användas som test på alla typer av påståenden. Men det verkar inte finnas någon sådan definition som accepteras av alla filosofer och vetenskapsmän. Eller?

På det här seminariet skall vi öva oss på att tänka på sådana frågor. Vi kan angripa sanningsproblemet genom att fråga oss vad vi om vi har ett påstående P, skulle göra för att ta reda på om P är sant. P kan t.ex. vara något av följande:

"Bilnycklarna ligger på matsalsbordet"

"Varje deriverbar funktion är kontinuerlig"

"Det finns en djupare mening med tillvaron"

"Vetenskapsteori är fruktansvärt intressant"

För att avgöra om sanningen hos sådana påståenden kan man tänka sig olika strategier. Till dessa strategier hör också olika sanningsbegrepp. Fyra typer av sanning som har förekommit i olika filosofiska diskussioner ges av följande lista:

Korrespondens-sanning: För att avgöra om P är sann testar man om det P säger stämmer med verkligheten.

Ex: "Bilnycklarna ligger på matsalsbordet" är sann om bilnycklarna ligger på matsalsbordet.

Koherens-sanning: För att avgöra om P är sann kontrollerar man hur P hänger ihop logiskt med andra påståenden som man antar är sanna.

Ex: "Varje deriverbar funktion är kontinuerlig" hänger ihop logiskt med diverse andra matematiska satser.

Intuitiv sanning: Man betraktar P som sann om man har en stark inre övertygelse att P är sann. Man kan helt enkelt inte tvivla på P. (Som "Jag tänker, alltså existerar jag".)

Ex: "Det finns en djupare mening med tillvaron" kan en viss person kanske se som sann av egen inre övertygelse.

Pragmatisk sanning: För att avgöra om P är sann ser man vad det får för konsekvenser att anta att P är sann. Om konsekvenserna är tillräckligt goda "väljer" man att betrakta P som sann.

Ex: "Vetenskapsteori är fruktansvärt intressant" kan det vara en bra strategi att tro på om man följer en kurs i vetenskapsteori.

Uppgift

Läs den utdelade texten som är ett utdrag ur "Argumentationsteori, språk och vetenskapsfilosofi"

Texten beskriver bland annat de två första typerna av sanning. Tänk igenom vad som står och var beredd att diskutera.

Gör sedan följande uppgifter:

Försök tänka ut sex sanningar du mött idag eller tror på idag. Avgör om dessa sanningar passar in i några av dessa kategorier. Försök välja dina sanningar så att du täcker in alla kategorier.

Vi tittar sedan på följande påståenden. Fundera över vilken typ av sanningsbegrepp som passar bäst in på påståendena om de nu skulle vara sanna.

1. Universum är mer än 5 miljarder år gammalt.
2. Ingen människa har sett en enhörning.
3. Imperativ programmering är bättre än funktionell programmering.
4. Någon atom i din kropp just nu har någon gång varit en del av Julius Caesars kropp.
5. P är en äkta delmängd av NP.
6. Ett liv utan sökande efter kunskap är meningslöst.